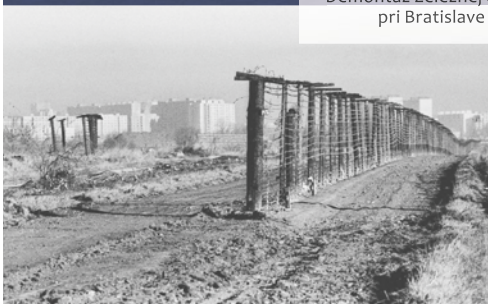

Demontáž Železnej opony
pri BratislaveAlexander Dubček
a Václav Havel
počas revolučných dní

rok 1990

„Naša revolúcie nie je revolúciou násilia, je to revolúcia porozumenia, zmierenia, lásky a dôvery.“

Ján Budaj, tribún Nežnej revolúcie

„Pád komunizmu priniesla v našich podmienkach Nežná revolúcia. Systém zaťažený zločinom a neslýchaným utrpením nevinných obetí, sa skončil ‚nežne‘, bez odvety, ba aj bez výčitiek, skôr z radosti nad jeho koncom. Bez odpovedí zostali aj otázky viny či zodpovednosti. Eufória zatienila odkaz a mravný étos obetí. Víťazstvo slobody a spravodlivosti bolo jedinou satisfakciou pre tých, čo sa ho vôbec dožili.“

Štefan Paulíny, politický väzeň

- **28. decembra** Alexander Dubček bol zvolený za predsedu Federálneho zhromaždenia.
- **29. decembra** Václav Havel bol zvolený za prezidenta Československa.
- **20. apríla 1990** sa po dlhej tzv. pomlčkovej vojne zmenil názov štátu na Česká a Slovenská Federatívna republika.
- **8. – 9. júna 1990** sa konali slobodné voľby, ktoré potvrdili prechod od komunizmu k demokracii. S veľkou prevahou v nich zvíťazili strany a hnutia, ktoré stáli na čele demokratických zmien.

DÔSLEDKY PÁDU KOMUNIZMU

Nežná revolúcia bola významným medzníkom slovenských dejín. Priniesla pád totalitného režimu a otvorila cestu k transformácii normalizačného komunistického Československa na právny a demokratický štát. Medzi jej podstatné prínosy patrilo odstránenie nefunkčného systému centrálne riadenej ekonomiky a možnosť uplatňovania ľudských, občianskych a náboženských práv v praxi. V oblasti politických slobôd odstránila vládu jednej strany a umožnila vznik pluralitného

straníckeho prostredia a slobodných volieb. Priniesla pád Železnej opony, čo umožnilo ľuďom slobodne cestovať do celého sveta. Drvivá väčšina obyvateľstva prijala pád komunistického režimu ako zásadnú pozitívnu zmenu. Nežná revolúcia umožnila vznik samostatnej Slovenskej republiky v roku 1993, a jej neskoršiu integráciu do európskych politických štruktúr.

CHCEŠ VEDIEŤ VIAC?

Odporúčané webstránky:
www.upn.gov.sk; www.17november1989.sk

PÁD KOMUNIZMU

NOVEMBER 1989 – JÚN 1990

Nežnou revolúciou sa označujú nekrvavé udalosti, ktoré sa uskutočnili v bývalom Československu s cieľom odstrániť totalitný komunistický režim a vládu jednej strany. Výsledkom politických a spoločenských zmien bol nenásilný pád komunistického režimu a prechod k demokracii.

„Železná opona“

apríl 1987

Michal Gorbačov (v strede)
počas návštevy BratislavyPreplnené Námestie SNP
v Bratislave – centrum
demonštrácií na SlovenskuPrezident Gustáv Husák (vpravo)
bol symbolom normalizácie

17. november 1989

Študentská manifestácia
v Prahe

november 1989

Vedúce osobnosti VPN
na novembrovej tribúne:
Milan Kňažko, Ján Budaj
a Ladislav SnopkoŠtúdio dialóg
znamenalo koniec cenzúry

DÔVODY VEDÚCE K PÁDU KOMUNIZMU

Od februára 1948, po prevzatí moci komunistickou stranou, bol v Československu budovaný totalitný režim jednej politickej strany. Skutoční či domnelí odporcovia režimu boli prenasledovaní a perzekvovaní väzením, spoločenským šikanovaním a nezriedka aj justičnými vraždami. **Komunistický režim vlastnil a ovládal všetky sféry spoločnosti: verejný život, školstvo, kultúru, ekonomiku a hospodárstvo. Hranice krajiny boli strážené drôtenými zátarasami, smutne známou Železnou oponou.** V druhej polovici 80. rokov sa komunistický režim v Československu dostal do krízy. Obyvateľstvo čoraz väčšmi prejavovalo nespokojnosť s pomermi vo všetkých oblastiach, od zaostávajúcej kvality a dostupnosti spotrebného tovaru, cez katastrofálny stav životného prostredia a systematické porušovanie občianskych práv a náboženských slobôd, až po čoraz viditeľnejšie hospodárske a technologické zaostávanie za štátmi Západu. Vývoj išiel ruka v ruku so zásadnou zmenou zahraničnopolitickej situácie v strednej a východnej Európe. **Sovietsky zväz po nástupe Michaila Gorbačova v marci 1985 vymenil konfrontačný tón za zmiernenie napätia, v dôsledku čoho sa komu-**

nistické režimy pod tlakom domáceho obyvateľstva rúcali. V prvej polovici roku 1989 prišlo k rokovaniam za okrúhlym stolom v Maďarsku, poloslobodným voľbám v Poľsku, a 9. novembra padol Berlínsky múr.

PRIEBEH PÁDU KOMUNIZMU

- **16. novembra** sa odohrala manifestácia študentov v Bratislave za slobodu a demokraciu.
- **17. novembra** sa konala demonštrácia študentov v Prahe. Bezpečnostné zložky ju na Národnej triede brutálne rozohňali, pričom zranili stovky študentov. Vznikla fáma o smrti jedného študenta. Na protest proti zásahu vstúpili študenti vysokých škôl v Prahe a Bratislave do protestného štrajku, ktorý podporila umelecká obec a divadelní herci.
- **19. novembra** vznikli v Prahe Občianske fórum (OF) a v Bratislave hnutie Verejnosť proti násiliu (VPN), ako široká občianska platforma proti komunistickému režimu.
- **20. novembra** sa začali prvé demonštrácie v Prahe a Bratislave. Zároveň sa sformovali štrajkové výbory vrátane študentského štrajkového hnutia.

- **22. novembra** sa konala prvá masová demonštrácia na Námestí SNP v Bratislave. Demonstranti adresovali predstaviťom komunistického režimu výzvu na celospoločenský dialóg.
- **24. novembra** podalo demisiu predsedníctvo ÚV KSC, najmocnejší politický orgán v krajine. V Bratislave sa zároveň uskutočnilo prvé Štúdio dialóg, kde v priamom televíznom prenose diskutovali predstavitelia VPN s komunistami.
- **27. novembra** v celej krajine prebehol manifestačný generálny štrajk, na ktorom sa aktívne zúčastnili tri štvrtiny obyvateľstva a skončil sa triumfom opozície.
- **29. novembra** schválilo Federálne zhromaždenie vypustenie článku 4 o vedúcej úlohe KSC v spoločnosti z Ústavy ČSSR.
- **3. decembra** bola vymenovaná nová vláda tzv. „15:5“, v ktorej mali komunisti väčšinu a ktorá pod tlakom manifestácií bola prinútená rezignovať po troch dňoch.
- **5. – 6. decembra** prebiehali kľúčové politické diskusie okrúhleho stola v Prahe o rekonštrukcii vlády.
- **10. a 12. decembra** boli vymenované nové vlády „národného porozumenia“ v Prahe a v Bratislave, v ktorých komunisti stratili väčšinu.